

УДК 391.91:7.012

DOI <https://doi.org/10.32782/2415-8151.2025.35.31>

ЕТИМОЛОГІЯ ТА ПОНЯТІЙНО-ТЕРМІНОЛОГІЧНІ АСПЕКТИ ТАТУЮВАННЯ ЯК ВИДУ ГРАФІЧНОГО ДИЗАЙНУ

Кротевич Олександр Володимирович¹, Подлевський Святослав Володимирович²

¹ кандидат мистецтвознавства, доцент кафедри графічного дизайну, Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна, e-mail: aleksandrr_44@ukr.net, orcid: 0000-0002-6934-9310

² кандидат історичних наук, доцент кафедри графічного дизайну, Київський національний університет технологій та дизайну, Київ, Україна, e-mail: podlevskyi.sv@knutd.edu.ua, orcid: 0000-0002-4608-7346

Анотація. **Мета** статті – систематизувати й узагальнити відомості про виникнення терміна «татуювання» та визначити понятійно-термінологічні аспекти самого явища як одного з виду графічного дизайну.

Методологія. У публікації використано такі методи дослідження: метод історичного аналізу та історико-ретроспективний метод, що дає підставу для створення вичерпного аналізу даної сфери художньої творчості, а саме виявлення її специфіки, жанрового розмаїття, стилістичних та композиційних особливостей, історичних змін від початкових форм до сучасних на теоретико-методологічних засадах.

Результати. Як особливий вид мистецтва та вид графічного дизайну, татуювання існує з доби первісності. У наш час воно поєднало риси традиційного й інноваційного дизайнерського спрямування. Особлива роль мистецтва татуювання полягає у відображенні загального та особистого світобачення, філософської, політичної, естетичної думки. Сучасне мистецтво шукає нових форм та рішень, пиomo тих, які створюють засобами дизайну. У процесі дослідження узагальнено сенс таких понять, як «татуювання» та «дизайн», «мистецтво», «артпрактика». Узагальнено поняття «татуювання» як акту нанесення стійкого малюнка на тіло людини, що здійснюється методом місцевого травмування шкірного покриву із введенням у підшкірну клітковину-дерму фарбувального пігменту. Вивчення та аналіз термінологічно-понятійного апарату, належного до сфери мистецтва татуювання, свідчать про його відповідність виробленим у мистецтвознавстві науковим уявленням, однак водночас дають можливість скорегувати їх відповідно до формату дослідження мистецтва татуювання саме як галузі дизайнерських практик.

Наукова новина. На основі аналізу систематизовано відомості про виникнення терміна «тату» та визначено понятійно-термінологічні аспекти явища татуювання як одного з виду графічного дизайну.

Практична значущість. Результати досліджень можуть бути використані в постановці та виконанні практичних завдань у галузі художнього татуювання під час професійної підготовки художників з татуювання, сучасних графічних дизайнерів та стилістів моди в системі вищої дизайнерської освіти.

Ключові слова: татуювання, сучасна дизайнерська практика, дизайн, мистецтво, графічний дизайн, понятійно-термінологічні аспекти, етимологія, тілесний малюнок, художньо-образні тенденції.

ВСТУП

Суттєве значення у вивченні татуювання як дизайнерської творчості належить поняттю «татуювання». У загальному сенсі татуювання визначається як процес травмування шкірного покриву із внесенням у її дермічні шари фарбувального пігменту. У результаті з'єднання елементів крові та фарбувальних пігментів утворюється застигла субстанція, яка проявляється в вигляді стійких рисунків чи елементів у шкірі носія татуювання. Полотном для зображення для художників тату в цьому разі є тіло людини, і в деяких випадках народжуються шедеври прикраси тіла, які становлять яскравий приклад графічного виду образотворчого мистецтва та дизайну.

АНАЛІЗ ПОПЕРЕДНІХ ДОСЛІДЖЕНЬ

З погляду етимологічної константи появу слова «татуювання» традиційно уналежнюють до діалектів Океанії, Полінезії де воно походило від «тату» – «tattoo», що перейшло до англійської мови [21]. Так, уперше термін «тату» в англійській мові вжив і зафіксував видатний мореплавець Джеймс Кук – мандрівник, дослідник, картограф, першовідкривач, який загинув при зіткненні з аборигенами на Гавайських островах у 1773 р. У «Звіті про подорож навколо світу» у розповіді про звичаї новозеландців він засвідчив, що полінезійське слова «тата, тату» означало малюнок, знак, відбиток, дух. Розповідаючи про те, що новозеландці високого зросту, фізично добре розвинені, він підкреслив, що в багатьох із них на тілі є татуювання хитромудрого малюнка [19]. У своїй енциклопедії Ф. Брокгауз і І. Ефрон, також згадують про сарматське плем'я *picti Geloni*, що проживало на Дніпрі, та те, що вони мали відмінний звичай «розписувати обличчя», що було поширеним татуюванням у техніці продряпування. Майстер

того часу наносив графічний малюнок – лінії, смужки, ромби, хвилі, кола та потім гострим камінцем або кісткою продряпував по контурам малюнку до виступу крові на шкірі одноплеменника [3]. Значні дослідження в походженні терміна «тату» ми маємо з історичних повідомлень Геродота, який стверджував, що у фракійців були порізи на шкірі, що в сучасному татуюванні трактується як технологічний різновид цього явища – шрамування. Він зауважував, що порізи-малюнки означали привілей та ознаку шляхетності, а їх відсутність вказувала на низький статус у роду чи племені. У заможних мосиніків спина були розмальовані або татуювані, а передня частина тіла мала зображення з квітковим орнаментом. У багатьох прадавніх народів татуювання визначало статусну функцію хоробрості та знатності воїнів [5]. Офіційний термін «татуювання», «татуаж» як такий, що охоплював усі сторони цього явища, потрапив до першого видання «Словника медицини» в 1856 р. та який підготували французькі лікарі Юбер Ністен та Жозеф Капюрон. У словнику зазначалося [24], що «татуювання», означене як «татуаж» (в авторському перекладі), – це операція, під час якої робиться укол у шкіру до крові на певній ділянці дрібно змеленими порошками, як-от кіновар, вугілля тощо, а металеві порошки або інші в підсумку надходять у лімфу за допомогою механічного проникнення, залишаються й забарвлюють відповідні залози, причому подразнення знімалося шляхом нанесення татуювання із сумішшю білого свинцю і кіноварі, що повертала шкірі її природний колір, наскільки це можливо (рис. 1)

Також, згідно зі джерелами, завдяки досліднику Емілю Літтре термін «татуаж» введено в широковідомий «Словник французької мови», завдяки чому з початку XIX ст. слово

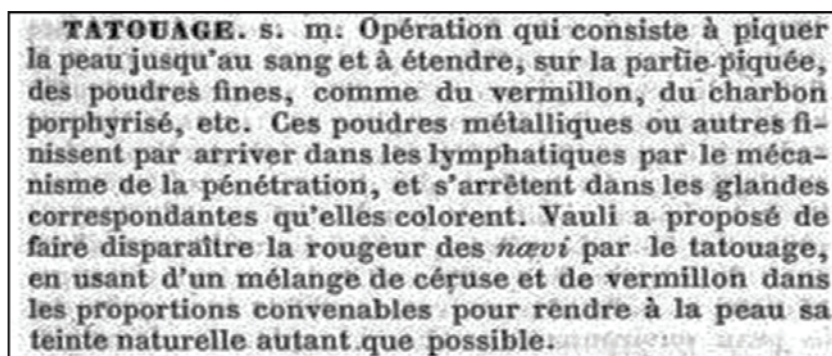

Рис. 1. Сторінка № 1503 зі словника медицини Юбера Ністента та Жозефа Капюрона «Nouveau dictionnaire de médecine, de chirurgie, de pharmacie, des sciences accessoires et de l'art vétérinaire», 1856 p.

тату – *tattoo* стало вживатися в інших мовах і перетворилося на звичні для європейців *tatouage* – татуаж [22].

Значний науковий інтерес до явища татуювання проявляли німець Адам Йоган фон Крузенштерн та Юрій Федорович Лисянський – мандрівник, навколосвітній мореплавець українського походження, нащадок шляхетного козацького роду герба «Лис», який порівнював татуювання із живописом, мистецтвом, елітарною творчістю у світогляді людини. Так, легендарні мореплавці під час зазначеної навколосвітньої подорожі 1803–1806 років нотували, що найбільша схожість цього тілесного прикрашання існувала між новозеландцями й нукагівцями (рис. 2).

Рис. 2. Портрет нукагівця з традиційними татуюваннями. Малюнок Тілезіуса фон Тіленау з експедицій Й. Крузенштерна та Ю. Лисянського

Вони «розписують» своє тіло непрямо-лінійними накресленнями й зображеннями тварин, як і на Сандвічевих островах, але використовують спіральні й криві лінії, розташовуючи їх на обох сторонах тіла. А також вважали, що це певний рід живопису, доведений до вищої досконалості на островах [23]. А знаний мандрівник та етнограф сучасності Тур Геєрдал у своєму звіті висунув версію про американське походження полінезійців, а разом із нею і традицію нанесення на тіло татуювань [6].

МЕТА

Мета статті – систематизувати й узагальнити відомості про виникнення терміна «татуювання» та визначити понятійно-термінологічні аспекти самого явища як одного з виду графічного дизайну.

РЕЗУЛЬТАТИ ТА ОБГОВОРЕННЯ

Досліджуючи походження слів *тату*, «татуювання», *tattoo*, ми через наукові методики дослідження, спрямовані на з'ясування походження терміну відокремлюємо результат цього з'ясування. Версії європейського походження слова *tattoo* висунуті в дослідженнях сучасних лінгвістів, а його корені вбачають у голландській мові, де є слово *taptoe*, яке звучить як «тату», але означає «натиснути на», «зачинити кран» тощо, адже воно використовувалося в ті часи як сигнал для закриття кранів пивних бочок у тавернах після закінчення робочого дня. Ще є версія слова «тату». запозиченого в англійський лексикон, у якому спочатку означало «стукати, сильно пульсувати», «барабанити пальцями», а згодом стало застосовуватися як військовий термін широкого вжитку одразу в багатьох значеннях: бити в барабан, грати зорю, сигнал барабана, горна чи труби про повернення солдатів і матросів на квартири в нічний час або збір на військовий огляд. У Західній Європі до кінця XVIII ст. татуювання позначалося по-різному й мало різні сенсові навантаження. Вірогідно, що до певного часу його заміняли слова *signum*, тобто «знак», «значок», «знамено», «печатка», і *stigma*, що давньогрецькою – «знак», «клеймо», «пляма», «відзнака», «татуювання». У добу середньовіччя також траплявся вираз «виризаний малюнок», «розфарбований» або «зазначений пунктиром». Варіантами такої лексики щодо татуювання є термін *piquage*, який має значення «проколювання», «пробивання», «перфорація», «розрізання» [4]. У Нідерландах процес татуювання позначали поняттями *prikschildern* або *stechmalen*, що в перекладі означало «малювання наколюванням», що, зрештою, поширилося на терени Англії, де стали також вживати слова *punctures* і *punctuation*, та Іспанії, де слово звучало як *pintados*. Нині слова «татуювання» і «тату» в європейських мовах звучить як *tattoo* – англійською, *taptoe* – голландською, *tatuaje* – іспанською, *tatuagem* – португальською, *italiaggio* – італійською, *tatuazh* – албанською, *tatuaj* – румунською, *tatuaje* – баскською, *tetoválás* – угорською, *tatuaz* – польською.

німецькою – *tätowierung*, датською і норвезькою – *tatovering*, ірландською – *tattoo*, шведською – *tatuering*, естонською – *tatoveering*, французькою – *tatouage*, фінською – *tatuointi*, литовською – *tatuiruote*, білоруською – *татуіроўка*, сербською – *тетовірање*, азербайджанською – *döymə*, українською – татування тощо. Разом із затвердженням назви цього виду практики поширилася і його світова популярність. Поряд із татуванням пересічного рівня в деяких випадках створюються композиції, які отримують високу оцінку поціновувачів та навіть визнаються шедеврами дизайнерсько-графічного мистецтва. Тому характеризуючи та аналізуючи термінологічно-понятійний апарат, належний до сфери мистецтва татування, засвідчується його відповідність виробленим у мистецтвознавстві науковим уявленням, однак водночас дається можливість скорегувати їх відповідно до формату дослідження мистецтва татування саме як галузі графічних та дизайнерських практик [10–12]. Так, *дизайн* характеризується як творчий метод, процес і результат художньо-технічного проектування, що стосується насамперед промислових виробів і водночас зорієнтований на досягнення найповнішої відповідності й інших створюваних таким способом об'єктів, а також середовища відповідно до потреб людини – утилітарних та естетичних. У контексті дослідження поняття «дизайн» тяжіє до визначення як оригінального малюнка, візерунка, композиції (мистецтво композиції), витвору мистецтва тощо. В аналітично-підготовчий період татування спирається на певні типи розумової діяльності, зокрема наочно-ділової, чуттєво-образної, понятійно-логічної. Походження слова «мистецтво» пов'язують зі старопольським *misterstwo* (від *mistrz*), похідним із німецької від *Meister* – «майстер», «навчитель», «начальник» та водночас «великий», «знавець», «умілець», згодом – «актор» [14]. У загальному сенсі мистецтво – це майстерний результат творчої праці або створення естетичних об'єктів, які можна представити для гуманітарного задоволення чи вживання іншими людьми. Мистецтво татування, яке, своєю чергою, є провідною категорією цього дослідження, характеризується як форма та вид людської діяльності, що відбиває дійсність у конкретно-чуттєвих образах, відповідно до певних естетичних ідеалів. У широкому ж сенсі мистецтвом називають досконалим умінням у якійсь

справі чи галузі або досконалою майстерністю. А тому варто вказати, що безпосередньо татування треба розглядати в контексті графічного дизайну, що і є мистецтвом, де тіло людини можна вважати полотном використовуваним для здійснення мистецьких проявів художника. На такому тлі татування, яке є складовою частиною сучасних дизайнерських практик, потребує заглиблення в мистецтвознавчі аспекти цієї проблематики через осмислення його як ділянки, галузі та сфери художньої культури [12]. Художньо-естетичну основу татування становить *графіка* – вид образотворчого мистецтва, у якому переважає лінія та штрих, контрасти білого й чорного, хоча графічні твори можуть бути й поліхромними. У поліхромному виразі татування подеколи тяжіє до живопису – виду пластичного мистецтва, що представляє процес створення зорових образів за допомогою фарб, традиційно нанесених пензлем. У сучасних умовах, коли в живописі використовують розпилювачі-аерографи, губки, різці-ножі, що наближають композиції до живописно-графічних технік, вони особливо актуальні для татування [15]. *Техніка*, що уособлює поняття про майстерність і передбачає володіння сукупністю засобів, створених для обслуговування потреб виробничого й невиробничого характеру, є способом матеріалізації знань і виробничого досвіду. Допоміжним до цього є поняття *засіб* – певна спеціальна дія, що дає змогу здійснити що-небудь, досягти чогось [16], у цьому контексті – спосіб, за допомогою якого майстер татування досягає мети побудови композиції. Кількість застосованих засобів щодо створення композицій необмежена. Вона передбачає застосування різних композиційних форм – від симетрії, контрасту кольорів, рапортних орнаментів до протиставлень лінійного й тонового зображення. Одним із дієвих засобів у мистецтві татування є *метафора*, яка передбачає перенесення якостей одного явища на інше, адже метафора має властивості семантичної системи з притаманною їй множинністю визначень. У графічно-живописному варіанті татування метафора створюється за допомогою кольору, форми, об'єму. У візуальному зображенні метафоричність досягається злиттям різних сфер досвіду, які утворюють нове, просторово обмежене буття. На відміну від літературної метафори, поширеної у творах письменства, зображувальна не утворює нових сенсів або нових сенсових аспектів,

не виходить за межі власного контенту, не стабілізується в образотворчій мові й не виходить за межі витвору, до якого належить [13]. Також *зміст* у татуюванні є головною рисою, оскільки основною метою в соціальному сенсі є згуртування людей за певними інтересами, заняттями та формованими ідеями. Зазначається, що за змістом види татуювань розрізняють за форматами прояву та локаціями, наприклад, за місцями розташувань, ступенем стійкості та тривалості. Визначаються функції загального татуювання через чинники та особливості цього явища (табл.1).

У створенні композиційних побудов, їх образного рішення суттєве значення належить також поняттю *художні прийоми*. Прийом – це усталені способи виконання або виготовлення будь-чого [18], які використовують у татуюванні як спосіб композиційної організації площини, на яку нанесено малюнок, як зображувальний виразник композиційних, ритмічних, стилістичних елементів, що унаочнюють, підкреслюють або посилюють той чи інший складники композиції. Під прийомом розуміють також принципи організації художньої структури як жанрову або сюжетно-тематичну,

Таблиця 1

Таблиця функцій загального татуювання

№ з/п	Класифікація	Найменування
1.	Функції	ОРІЄНТОВНА
	Чинники, особливості	У ній ототожнюються орієнтована діяльність із престижними, героїко-романтичними професіями, належність тату-носія до певної статусної діяльності, орієнтованої на той чи інший характер значення татуювання
2.	Функції	СИГНАЛЬНО-СИГНІФІКАТИВНА
	Чинники, особливості	Вказує на належність його носія до певної соціальної групи, відзнаки соціальних угруповань або визначеної громадської чи особистої позиції щодо проблематики в середовищі
3.	Функції	ОСОБИСТІСНО-МАРКУВАЛЬНА
	Чинники, особливості	Визначає, ідентифікує, «паспортизує» окремих суб'єкт
4.	Функції	СТРАТИФІКАЦІЙНА
	Чинники, особливості	Указує місце носія татуювання в ієрархії тієї чи іншої спільноти
5.	Функції	ПРОФЕСІЙНА
	Чинники, особливості	Показує зв'язок визначальних традиційних елементів та образів престижних професій
6.	Функції	ЗАОХОЧУВАЛЬНА
	Чинники, особливості	Є засобом заохочення, піднесення над одноосібниками в об'єднаному середовищі
7.	Функції	ЕСТЕТИЧНА та ДЕКОРАТИВНО-ХУДОЖНЯ
	Чинники, особливості	Визначають татуювання як ознаку образотворчого мистецтва, знак суб'єктивного відображення внутрішнього «я». Естетична функція є визначальною в сучасному татуюванні
8.	Функції	СЕНТИМЕНТАЛЬНА
	Чинники, особливості	Виступає в романтичній формі і є одним із витончених проявів у татуюванні
9.	Функції	ГУМОРИСТИЧНА
	Чинники, особливості	Проявляється в молодому віці зі своїми вкрапленими сублімаціями на ставлення особистості до окремих соціальних явищ
10.	Функції	ПРЕЗЕНТАЦІЇ ЕСТЕТИЧНОЇ ІНФОРМАЦІЇ
	Чинники, особливості	Відображає комунікабельність, передавання інформації до поколінь

чим досягається художній вплив на уявлення та почуття глядача, передаються задуми автора, втілюється все багатство

образотворчої «лексики», її стилістичні та сенсові можливості, що в мистецтві татуювання отримує зорові форми естетичного

осмислення матеріалу. Визначаються основні прийоми й засоби формування художньо-образних характеристик татуювання. Це такі константи: колір тату-зображень і колір шкіри носія тату, ергономіка як вплив розміру, стилю малюнка, кольору тату на анатомічні особливості та порушення тіла людини, форма та композиція, природна трансформація татуювання із часом (світло, розмір, старіння шкіри). За способом творення (системою відображення та типом асоціювання) вирізняють символічні та алегоричні образи; за характером – трагічні та комічні, за ставленням автора – позитивні й негативні. Наприклад, гротескні зображення, у яких свідомо порушуються норми життєвої правдоподібності, підкреслено протиставляють реальне та ірреальне, ті чи інші сторони зображуваного змальовують у перебільшеному, загостреному вигляді.

Зважаючи на те, що будь-яке зображення в татуюванні є умовним, побудованим на перебільшенні, у ньому відтворюється віртуальна реальність. Чуттєвий образ є досить умовною константою, доводить дійсність до абсурду з погляду об'єктивної логіки. В іншому разі малюнок може створюватися як чуттєве вираження ідеї, яка, узагальнюючи зміст поодинокого предмета, змалюваного в ньому, виходить за особисті межі та відокремлюється і якісно змінюється на суттєво інший предмет. Чуттєве вираження ідеї проявляється в символі, алегорії і підтексті, де підтекст, тобто певне глибинне, не поверхнєве сенсове значення. Тому в прямій формі чуттєва даність зображення має вигляд прихованої алегорії.

Композиційним засобом мистецтва татуювання є також *застосування різномасштабних зображень*. Відтворення різномасштабних фігур, перебільшення розмірів одного персонажа або предмета на тлі інших, зіставлення їх із розмірами предметів або антуражу – прийом, який застосовують для презентації головної ідеї, підкреслення її важливості, – характерні як для образотворчого мистецтва, так і для спеціально призначеного для татуювання малюнка [8]. *Стилізація* – одне з важливих понять у витворі татуювання. Вона полягає у використанні в композиції ознак певного стилю, надання твору характерних рис для його імітації. Такий прийом може полягати у відтворенні рис певної культури, етнічних особливостей, авторської манери, жанрової специфіки. Стилізація пов'язана з переосмисленням первинного художнього змісту, що є базою для імітаційного

відтворення. У зображувальному мистецтві, особливо в декоративно-прикладному та дизайні, стилізація досягається також узагальненням зображувальних фігур та предметів за допомогою умовних прийомів. У створенні орнаментів стилізація перетворює предмет зображення на мотив візерунка [20]. Суттєве значення в мистецтві татуювання також належить *колориту*, що є визначальним поняттям для образно-мистецької діяльності. Колорит дає змогу за допомогою співвідношення кольорів наочно виявити колірне багатство навколишньої реальності, досягти емоційно-психологічного настрою того, що відбувається [39]. Колорит суттєво впливає на композицію кольорів витвору, яка в татуюванні розкриває задум та ідею через наочне співвідношення фігур, кольорових поверхонь, побудовання драматургічного дійства тощо [15]. Засобами емоційного впливу є також світлотіньове моделювання об'ємної форми, використання законів лінійної і повітряної перспективи, ритму, тональних градацій кольору, що часто зумовлюють професійний досвід майстра-виконавця, його вміння використовувати художні прийоми, фактурність, пластику зображень. Зокрема, пластика, а також пластичність, що є фундаментальними мистецькими поняттями, полягають в гармонізації, узгодженості всіх складників, що суттєво визначають візуальний результат композиції [2]. Композиційна організація, яка досягається певними художніми та технічними прийомами й засобами виразності, має для витвору татуювання принципове значення. Зазначається, що емоційний вплив окремого татуювання, як стилістично-образна інсталяція, направлений насамперед на оцінювача носія тату та навколишнього соціуму. З іншого боку, наявний феномен творчого емоційного складника безпосередньо в митця-художника тату.

ВИСНОВКИ

Як особливий вид мистецтва та вид графічного дизайну, татуювання існує з доби первісності. У наш час воно поєднало риси традиційного й інноваційного дизайнерського спрямування. У процесі дослідження систематизовано відомості про виникнення терміна «тату» та визначено понятійно-термінологічні аспекти явища татуювання як одного з видів графічного дизайну. У процесі дослідження узагальнено сенс таких понять, як «татуювання» та «дизайн», «мистецтво», «артпрактика». Узагальнено

поняття «татування» у визначені, як акт нанесення стійкого малюнка на тіло людини, що здійснюється методом місцевого травмування шкірного покриву з введенням у підшкірну клітковину-дерму фарбувального пігменту. Також розглянуто та визначено поняття «графіка» як художньо-естетична засада татування та поняття «техніка татування», «стилізація», «колерит», «засоби» нанесення зображення, «колерит», «метафора», «композиція», «пластика», «художні прийоми» в системі татування як виду графічного дизайну. Вивчення та аналіз термінологічно-понятійного апарату, належного до сфери мистецтва татування, свідчать про його відповідність виробленим у мистецтвознавстві науковим уявленням і водночас дають можливість скорегувати їх відповідно до формату дослідження мистецтва татування саме як галузі дизайнерських практик.

ЛІТЕРАТУРА

- [1] Білодід Ю. Поліщук О. Основи дизайну. *Парапан*. Київ, 2004. 240 с.
- [2] Бовкун С. Лінійна перспектива. Навчальний посібник. Запоріжжя : ЗНТУ, 2017. 115 с.
- [3] Бутич І. Л. Брокгауза и Ефрона Энциклопедический словарь. *Енциклопедія Сучасної України*. НАН України, НТШ. Київ : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України. 9 т. Київ, 2004. 695 с.
- [4] Бусел Т.В. Великий французько-український/українсько-французький словник. *Видавництво «Перун»*, Ірпінь. 2012. 400 с.
- [5] Геродот. Історії в дев'яти книгах. Переклад А. Білецького. *Наукова думка*. Київ, 1993. 576 с.
- [6] Геєрдал Т. Експедиція Кон-Тікі. *Крок*, Тернопіль. 2017. 356 с.
- [7] Даниленко В. Дизайн: підручник. *ХДАДМ*, Харків. 2003. 320 с.
- [8] О. Кравченко. Симетрія. Філософський енциклопедичний словник. Київ : *Інститут філософії імені Григорія Сковороди НАН України* : Абрис, 2002. 742 с.
- [9] Івашко О. Д. Реабілітація міського середовища засобами стріт-арту. *Сучасні проблеми архітектури та містобудування: наук. зб. Вип. 41*. Київ, 2015. С. 81–85.
- [10] Кротевич О. В. Визначення та класифікація специфічних особливостей стилів і образів сучасного татування. *Науковий журнал «ScienceRise» № 8 (49)*, 2018. С. 13–19.
- [11] Кротевич О. В. Культурологічні аспекти визначення особливостей трансформації мистецтва татування в первісному суспільстві. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну*, 2017. № 5 (114). С. 224–234.
- [12] Кротевич О. Татування як сучасна дизайнерська практика. *Вісник КНУКіМ. Серія: Мистецтвознавство*. Вип. 41. Київ, 2019. С. 185–191.
- [13] Легенький Ю.Г. Історія дизайну. Київ : *ДКККіМ*, 2006. 560 с.
- [14] Малахов В. А. Мистецтво. Енциклопедія історії України : у 10 т. Київ : *Наук. думка*, Т. 6. 2009. 668 с.
- [15] Михайлова Р. Д. «Пластика» та «пластичність» як мистецтвознавчі категорії. *Мистецтвознавчі записки: Збірник наукових праць. вип.28. Міленіум*, Київ, 2015. С.143–152.
- [16] Селівачов М.Р. Лексикон української орнаментики (іконографія, номінація, стилістика, типологія). Навчальний посібник. Київ, *Редакція вісника «АНТ»*, 2005. 400 с.
- [17] Скржинська М. Пліній Старший. Енциклопедія історії України у 10 т. Інститут історії України НАН України. *Наукова думка*. Т. 8. Київ. 2011. 274 с.
- [18] Словник української мови: в 11 томах. Том 7. Київ.1976. 630 с.
- [19] Cook D., Banks D., Hawksworth D. Three Voyages Around the World by Captain Cook. <https://www.gutenberg.org/files/57152/57152-0.txt>
- [20] Charlotte Fiell, Peter Fiell. Contemporary Graphic Design. *Taschen Publishers*, 2008. p. 559
- [21] Davies, H. J. Tahitian and English dictionary. *Tahiti: London missionary society's press*, 1851. p. 402
- [22] Littré, Emile. Dictionnaire de médecine, de chirurgie, de pharmacie, de l'art vétérinaire et des sciences qui s'y rapportent... 13e édition.: *Librairie Hachette*. Paris, 1873. p.1850
- [23] Lisiansky U. A Voyage round the world in the years 1803, 4, 5, & 6: performed, by order of His Imperial Majesty Alexander the First, Emperor of Russia, in the ship Neva. *John Booth*. London, 1814. p. 187.
- [24] Nysten Pierre Hubert. Nouveau dictionnaire de médecine, de chirurgie, de pharmacie, des sciences accessoires et de l'art vétérinaire. Paris: *JB Baillière*, 1856. p.1808.

REFERENCES

- [1] Bilodid, Yu., & Polishchuk, O. (2004). *Osnovy dyzainu. [Fundamentals of Design]*. Kyiv: Parapan. [in Ukrainian]
- [2] Bovkun S. (2017). *Liniina perspektyva. Navchalnyi posibnyk. [Linear perspective. Tutorial]*. Zaporizhzhia : ZNTU [in Ukrainian]
- [3] Butych I. L. (2004). *Brokhauza y Efrona Entsiklopedycheskii slovar. Entsiklopediia Suchasnoi Ukrainy. [Brockhaus and Efron Encyclopedic Dictionary. Encyclopedia of Modern Ukraine]*. Kyiv: Instytut entsyklopedychnykh doslidzhen NAN Ukrainy. (Vols. 9) [in Ukrainian]
- [4] Busel T.V. (2012). *Velykyi frantsuzsko ukrainskyi/ukrainsko-frantsuzkyi slovnyk. [Large French-Ukrainian/Ukrainian-French dictionary]*. Irpin: Perun, [in Ukrainian]

- [5] Herodot (1993). *Istorii v deviaty knykhakh. [History in nine books]*. (A.Biletskoho, Trans). Kyiv: Naukova dumka, [in Ukrainian]
- [6] Heierdal T. (2017). *Ekspedytsiia Kon-Tiki. [Expedition Kon-Tiki]*. Ternopil: Krok, [in Ukrainian]
- [7] Danylenko V. (2003). *Dyzain: pidruchnyk. [Design: a tutorial]*. Kharkiv: KhDADM, [in Ukrainian]
- [8] Kravchenko O. (2002). *Symetriia. Filosofskyi entsyklopedychnyi slovnyk. [Symmetry. Philosophical Encyclopedic Dictionary]*. Kyiv : Instytut filosofii imeni Hryhoriia Skovorody NAN Ukrainy : Abrys. [in Ukrainian]
- [9] Ivashko O. D. (2015). Reabilitatsiia miskoho seredovyshcha zasobamy strit-artu. [Rehabilitation of the urban environment through street art]. *Suchasni problemy arkhitektury ta mistobuduvannia - Modern problems of architecture and urban planning: nauk. zb. (Vols. 41), 81–85* [in Ukrainian]
- [10] Krotevych O. V. (2018). Vyznachennia ta klasyfikatsiia spetsyfichnykh osoblyvostei styliv i obraziv suchasnoho tatuiuvannia. *Naukovyi zhurnal «ScienceRise» – Scientific journal "ScienceRise" 8 (49), 13–19.* [in Ukrainian]
- [11] Krotevych O. V. (2017). Kulturolohichni aspekty vyznachennia osoblyvostei transformatsii mystetstva tatuiuvannia v pervisnomu suspilstvi. [Culturological aspects of determining the features of the transformation of tattoo art in primitive society]. *Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnologii ta dyzainu - Bulletin of the Kyiv National University of Technology and Design, № 5 (114). 224–234.* [in Ukrainian]
- [12] Krotevych O. (2019). Tatuiuvannia yak suchasna dyzainerska praktyka. [Tattooing as a modern design practice]. *Visnyk KNUKiM. Serii: Mystetstvoznavstvo – Bulletin of the KNUKiM. Series: Art History. Vyp. 41. 185–191.* [in Ukrainian]
- [13] Lehenkyi Yu.H. (2006). *Istoriia dyzainu. [Design history]*. Kyiv: DKKKiM. [in Ukrainian]
- [14] Malakhov V. A. (2009). *Mystetstvo. Entsyklopediia istorii Ukrainy : u 10 t. [Art. Encyclopedia of the History of Ukraine: in 10 volumes]*. Kyiv : Nauk. dumka, (Vols. 6) 668 p. [in Ukrainian]
- [15] Mykhailova R. D. (2015). «Plastyka» ta «plastychnist» yak mystetstvoznavchi katehorii. [“Plastics” and “plasticity” as art historical categories]. *Mystetstvoznavchi zapysky: Zbirnyk naukovykh prats – Art History Notes: Collection of Scientific Papers. vyp.28.* Kyiv: Milenium, 143–152. [in Ukrainian]
- [16] Selivachov M.R. (2005). *Leksykon ukrainskoi ornamentiiky (ikonohrafiia, nominatsiia, stylistyka, typolohiia). [Lexicon of Ukrainian Ornamentation (iconography, nomination, stylistics, typology)]*. Kyiv: Navchalnyi posibnyk. Redaktsiia visnyka “ANT” – Kyiv, Editorial Office of the “ANT” Bulletin. [in Ukrainian]
- [17] Skrzhyńska M. (2011). *Plinii Starshyi. Entsyklopediia istorii Ukrainy u 10 t. [Pliny the Elder. Encyclopedia of the History of Ukraine in 10 volumes]*. Kyiv: Instytut istorii Ukrainy NAN Ukrainy. Naukova dumka – Institute of History of Ukraine, NAS of Ukraine. Scientific opinion. (Vols. 8) [in Ukrainian]
- [18] *Slovnyk ukrainskoi movy v 11 tomakh. [Dictionary of the Ukrainian language: in 11 volumes]. (1976): Kyiv, 630 p.* [in Ukrainian]
- [19] Cook, D., Banks, D., & Hawsworth, D. (2018). Three Voyages Around the World by Captain Cook. Retrieved from: <https://www.gutenberg.org/files/57152/57152-0.txt> [in English].
- [20] Fiell, C., & Fiell, P., (2008). Contemporary Graphic Design. Taschen Publishers, 559 p. [in English].
- [21] Davies, H. J. (1851). Tahitian and English dictionary. London: Tahitimissionary society's press, 402 p. [in English].
- [22] Littré, Emile. (1873). Dictionnaire de médecine, de chirurgie, de pharmacie, de l'art vétérinaire et des sciences qui s'y rapportent [Dictionary of medicine, surgery, pharmacy, veterinary art and related sciences]. 13e édition.: Paris: Librairie Hachette. 1850 p. [in French].
- [23] Lisiansky, U. (1814). Voyage round the world in the years 1803, 4, 5, & 6: performed, by order of His Imperial Majesty Alexander the First, Emperor of Russia, in the ship Neva. London:John Booth. 187 p. [in English].
- [24] Nysten, P. (1856). Nouveau dictionnaire de médecine, de chirurgie, de pharmacie, des sciences accessoires et de l'art vétérinaire [New dictionary of medicine, surgery, pharmacy, accessory sciences and veterinary art]. Paris: JB Baillière, 1808 p. [in French].

ABSTRACT

Krotevych O., Podlevskyi S. Etymology and conceptual and terminological aspects of the tattoo as a type of graphic design

The purpose of this publication is to systematize and generalize information about the emergence of the term tattoo and to define the conceptual and terminological aspects of the phenomenon itself as one of the types of graphic design.

Methodology. The following research methods are used in the publication: the method of historical analysis and the historical-retrospective method, which provides the basis for creating a comprehensive analysis of this area of artistic creativity, namely, identifying its specificity, genre diversity, stylistic and

compositional features, historical changes from the initial forms to modern ones on theoretical and methodological principles.

Results. *As a special type of art and type of graphic design, tattooing has existed since the time of primitiveness. In our time, it has combined the features of a traditional and at the same time innovative, design direction. The special role of tattoo art lies in its reflection of a general and personal world-view, philosophical, political, aesthetic thought. Modern art is looking for new forms and solutions, specifically those that are created by means of design. In the process of research, the meaning of such concepts as "tattoo" and "design", "art", "art practice" was generalized. The concept of "tattoo" was generalized in the definition as the act of applying a stable pattern to the human body, which is carried out by the method of local traumatization of the skin with the introduction of a coloring pigment into the subcutaneous tissue-dermis. The study and analysis of the terminological and conceptual apparatus belonging to the sphere of tattoo art indicate its compliance with the scientific ideas developed in art history, but at the same time provide an opportunity to adjust them in accordance with the format of research into tattoo art as a branch of design practices.*

Scientific novelty. *Based on the analysis, information on the origin of the term tattoo was systematized and conceptual and terminological aspects of the phenomenon of tattooing as a type of graphic design were determined.*

Practical relevance. *The results of the research can be used in setting and solving practical tasks in the field of artistic tattooing during the professional training of tattoo artists, modern graphic designers and fashion stylists in the system of higher design education.*

Keywords: *tattooing, modern design practice, design, art, graphic design, conceptual and terminological aspects, etymology, body drawing, artistic and figurative trends.*

AUTHOR'S NOTE:

Krotevych Oleksandr, *Candidate of Art History, Associate Professor at the Department of Graphic Design, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, Ukraine, e-mail: aleksandrr_44@ukr.net, orcid: 0000-0002-6934-9310.*

Podlevskyi Svyatoslav, *Candidate of Historical Sciences, Associate Professor at the Department of Graphic Design, Kyiv National University of Technologies and Design, Kyiv, Ukraine, e-mail: podlevskyi.sv@knu.edu.ua, orcid: 0000-0002-4608-7346.*

Стаття подана до редакції 10.02.2025 р.